

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON LAPSI- JA NUORISOPOLIITTISEEN KEHITTÄMISOHJELMAAN 2012-2015

Pyydettyinä lausuntona Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura esittää huomiotavaksi lapsi- ja nuorisopoliittisessa kehittämissuunnitelmassa seuraavat seikat:

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry pitää tärkeänä kehittämissuunnitelman kulttuurikompetenssiin ja kulttuuriperintöön liittyviä tavoitteita sekä lasten ja nuorten tasavertaisen kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminnan osallistumistavoitteita.

Kehittämissuunnitelman tavoitteet ovat merkittäviä, sillä kulttuuriperinnön osa-alueiden hyödyntäminen kasvatustyössä edistää lasten/nuorten ja ympäröivän yhteiskunnan välistä vuoropuhelua. Tietoisuus omasta kulttuuriperinnöstä auttaa lasta ja nuorta ymmärtämään oman paikkansa osana historiallista jatkumoa. Tunne osallisuudesta ympäröivään kulttuuriin luo halun vaikuttaa yhteiskunnassa. Vahva identiteetti tukee kulttuurisen jatkuvuuden ymmärrystä ja halua kehittää kulttuuriperintöä.

Kulttuuriperinnön välittäminen on osa yhteiskunnan yleissivistävää perustehtävää. Tavoitteena on oman, moninaisen kulttuuriperinnön arvostus ja sen näkeminen osana eurooppalaista ja globaalia kulttuuria. Samalla tuetaan kulttuurien moninaisuuden kunnioitusta sekä luodaan kestävä pohja yhteiskuntarauhan säilymiselle ja kulttuurien väliselle vuorovaikutukselle.

Lasten ja nuorten kulttuurikompetenssin ja osallisuuden tukemiseksi esitämme erityishuomion kiinnitettäväksi strategiseen tavoitteeseen 1.

Strateginen tavoite 1: Lasten ja nuorten kasvua aktiivisiksi ja yhteisvastuullisiksi kansalaisiksi tuetaan

Ehdotetaan lisäksi:

- otsikon ”1.2 Demokratia-, globaali- ja ympäristökasvatus” muuttamista muotoon ”**1.2 Demokratia-, globaali-, ympäristö- ja kulttuuriperintökasvatus**”
- kohta 1.2 ”Toteutus” otsikon alla lause ”Opetuksessa lisätään sisältöjä ja toimintatapoja, jotka tukevat osallistumista, vaikuttamismahdollisuuksia sekä politiikan ja yhteiskunnallisen lukutaidon kehittymistä” ehdotetaan muutettavaksi muotoon: ” **Opetuksessa lisätään sisältöjä ja toimintatapoja, jotka tukevat osallistumista, vaikuttamismahdollisuuksia sekä politiikan ja yhteiskunnallisen sekä kulttuurisen lukutaidon kehittymistä.**”

- kohta 1.2 ”Toteutus” otsikon alla lause ”Perusopetusuudistuksen tavoitteiden ja tuntijaon uudistuksessa demokratia- ja globaalikasvatus sekä osallisuus ja yhteisöllisyys näkyvät.” ehdotetaan muutettavaksi muotoon **”Perusopetusuudistuksen tavoitteiden ja tuntijaon uudistuksessa demokratia-, globaali- ja kulttuuriperintökasvatus sekä osallisuus ja yhteisöllisyys näkyvät.”**

Perustelut lisäyksille:

Perustuslain mukaan vastuu kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.ⁱ Myös useat muut lait ottavat huomioon kulttuuriperinnön merkityksen.ⁱⁱ EU-tason sopimuksissa ja suosituksissa nostetaan esiin kulttuuriperinnön merkitys.ⁱⁱⁱ EU määrittelee kulttuuriperintötietouden yhdeksi elinikäisen oppimisen avaintaidoksi.^{iv} Euroopan Neuvosto näkee oikeuden kulttuuriperintöön osana ihmisoikeuksia.^v Suomea sitovat Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi (UNESCO 1972) ja Yleissopimus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä (YK 2005).

Opetus- ja kulttuuriministeriön strategiat ottavat huomioon kulttuuriperintökasvatuksen merkityksen.^{vi}

Lainsäädännön ja sopimusten velvoitteet sekä suositusten ja strategioiden ohjaavuus eivät toteudu ilman kulttuuriperintökasvatusta. Kulttuuriperintökasvatus tukee oppilaan oikeutta eheään kulttuuri-identiteettiin ja omanarvontuntoon. Oikeus omaan kulttuuriperintöön on nähtävissä sekä ihmisoikeutena (sivistykselliset oikeudet) että perusoikeutena (oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin).

Hallitusohjelma korostaa samanarvoisuutta ja monikulttuurisuutta. Perusopetuksen osalta painotetaan arvokasvatusta. Hallituksen näkemyksen mukaan kulttuurilla on keskeinen asema yhteiskuntaa rakennettaessa. Erikseen nostetaan esiin kulttuurin merkitys maahanmuuttajien integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Globaalin toiminnan saralla Suomen sanotaan tukevan mahdollisimman laajaa vuoropuhelua yli kulttuuristen rajojen.

Koulun tehtävänä on edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja suvaitsevaisuutta. Oman taustan tuntemus avaa portin aitoon ja tasavertaiseen kanssakäymiseen. Kulttuuriperintökasvatus tukee myös vuoropuhelua eri kulttuureiden välillä ja edistää näin moninaisuuden ymmärrystä.

Kulttuuriperintökasvatuksen taitoja ovat

- kyky havaita kulttuurisia arvoja ja tulkita niiden ilmentymiä
- valmiudet kulttuurin lukutaitoon sekä ymmärrys kulttuurin merkityksestä ja moninaisuudesta
- tuki oman kulttuuri-identiteetin rakentamiseen ja mahdollisuus tuntea itsensä osaksi ympäröivää yhteiskuntaa
- valmiudet kulttuuriperinnön vaalimiseen, säilyttämiseen ja muokkaamiseen
- kyky ja halu ymmärtää kulttuureiden erityispiirteitä ja edistää monikulttuurista kanssakäymistä

ⁱ Suomen perustuslaki 1999/731, 20§

ⁱⁱ Museolaki, Rakennussuojelulaki, Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 2 §, Laki lasten päivähoidosta 2 a §, Laki ammatillisesta koulutuksesta 9 §, Maankäyttö- ja rakennuslaki 1 ja 118 §

ⁱⁱⁱ esim. Lissabonin sopimus 167 artikla, suositus 2010/238/EU tutkimusaloitteet yleissuunnittelusta

^{iv} 2006/962/EY

^v esim. Faron puiteyleissopimus

^{vi} Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2020 (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2010:4) nostaa keskeiseksi haasteeksi sen, että tulevaisuuden yleissivistyksessä korostuu ymmärrys kulttuurista ja siihen liittyvä osaaminen, arvot ja etiikka. Myös *Kulttuuri – tulevaisuuden voima Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta* (Opetusministeriön julkaisu 2010:10) nostaa yhdeksi ydinalueeksi ja luovuuden perustaksi kulttuuriperinnön. *Osaava ja luova Suomi – Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsaus* (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2010:15) ehdottaa mm. rakennusperinnön ja muun kulttuurisympäristön turvaamiseksi kulttuuriympäristöstrategiaa. Katsauksessa puhutaan myös vahvasti kulttuurin merkityksestä aktiiviselle kansalaisuudelle ja hyvinvoinnille. Katsauksessa halutaan turvata sivistykselliset perusoikeuden kaikille kansalaisille esimerkiksi paikallisuus huomioimalla.